

ГРИГОРІЙ САВИЧ СКОВОРОДА

Народився 22 листопада (3 грудня) 1722, Чорнухи, Лубенський полк, а помер 29 жовтня (9 листопада) 1794, Іванівка, Харківщина. Український просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог.

Освіту здобув у Києво-Могилянській академії. Переслідуваний світськими та духовними властями, з 1770-х років вів життя мандрівного жебракуючого філософа. У філософських діалогах і трактатах біблійська проблематика переплітається з ідеями платонізму та стоїцизму. Зміст людського існування — подвиг самопізнання.

НАРОДЖЕННЯ ТА ЖИТТЯ

- Народився письменник-просвітитель XVII ст. Григорій Сковорода 3 грудня 1722 року в селі Чорнухи на Полтавщині, в сім'ї Сави і Паланки Сковородів — малоземельних селян із козаків. Батьки Григорія славилися на всю округу чесністю і правдивістю, гостинністю і працьовитістю; так виховували і Гриця.
- Змалку його привчали до праці: пасти гусей, допомагати по господарству. Грицевій душі була милою сопілонька, в гру на якій хлопчик вкладав всю свою дитячу душу...
- Одного дня повів тато сина до дяка в науку. Навчався Григорій із цікавістю і навіть був на привілейованому становищі, бо дяк виявив у хлопця надзвичайної краси голос, навчив нотної грамоти, поставив першим співаком у церковному хорі, давав читати книжки і підготував до вступу в академію.
- Битим шляхом через Пирятин, пішки, жадібним до знань, Григорій дістався до Києва і став одним із наполегливих і тямущих студентів.

НАВЧАННЯ ТА РОБОТА ФІЛОСО

- У 1753-му році Григорій закінчив академію. На цей час він вже поет, композитор, соліст і музикант. Його відряджають до Петербурга в придворну капелу, бо він прославився чудовим басом, грою на скрипці, флейті, бандурі, цимбалах, сопілці. На власні вірші Григорій складав музику і таку музику, що деякі з його пісень перейняли навіть кобзарі. Але всебічно обдарований хлопець вирішив якомога більше мандрувати і зустрічатися з людьми. Повернувшись знову до Києва, юний поет і композитор вирушає за кордон і три роки мандрує по Угорщині, Польщі, Словаччині, відвідує Братиславу, Відень, Будапешт, буває в університетах, слухає лекції знаменитих професорів, студіює філософські праці; володіючи багатьма мовами, вільно дискутує з вченими різних країн. Повернувшись в Україну, він викладав піїтику в Переяславському колегіумі. Молодий педагог викладав по-новому, творчо, сміливо, за “що” і був звільнений з роботи. Згодом він стає викладачем синтаксису, грецької мови та етики у Харківському колегіумі. Сковорода був незвичайним учителем: писав байки, викладав стародавні мови, глибоко цікавився математикою, географією, економікою.

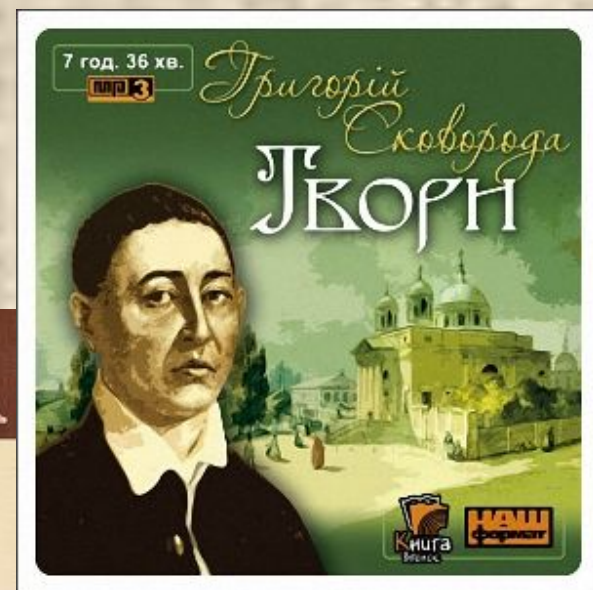
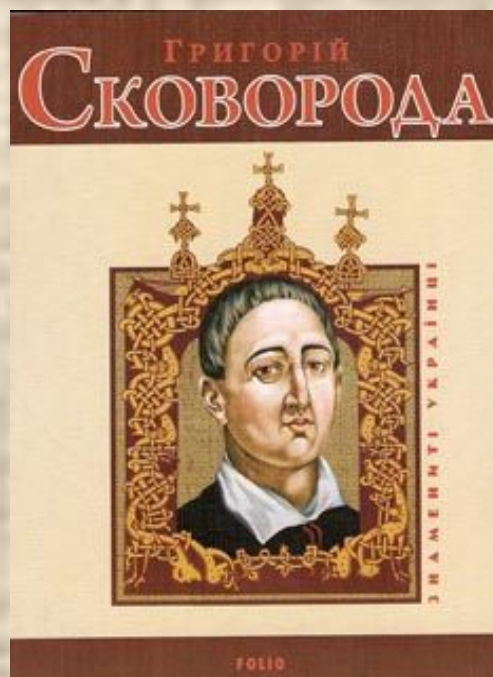
ЧОГО Ж НАВЧАВ СКОВОРОДА?

- Навчав, що в природі краса, гармонія, а в суспільстві — несправедливість, і щоб змінити макросвіт на краще, треба кожному змінити мікросвіт, тобто себе самого. Пізнавай себе, а пізнаєш — удосконалюй. Пізнаючи свої нахили, людина правильніше визначає своє місце в суспільстві й приносить найбільшу користь (ідея сродної праці). Але чимало людей займають не свої місця. Людина не може бути щасливою, якщо діє всупереч своїй природі.
- Григорій Сковорода був демократом. Він писав, що його рідний край страждає під владою “загребущих”, “лукавих”, “мавп” і “змій”. Філософ жив сподіваннями на нове суспільство рівноправних людей, де не буде “рабського іґа”, “тяжкої роботи”, “нічого златожадного” та “хамського”. Погляди великого правдолюбця мали великий вплив на наступні покоління. Лев Толстой зазначив, що світогляд Сковороди дивовижно близький йому. Останнє десятиріччя життя Сковороди — це роки його слави. Всі хотіли його бачити. У Харкові, Белгороді та багатьох селах виникли гуртки послідовників його вчення

ТВОРИ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

- Збірки творів
- Сад божественних пісень
- Пісні та фабули
- Басни Харьковскія
- Трактати. Діалоги

СМЕРТЬ ПИСЬМЕННИКА

- 9 листопада 1794 року Григорій Савич помер. Помер так просто, як і жив... Останнє десятиріччя життя Сковороди – це роки його слави. Всі хотіли його бачити. У Харкові, Белгороді та багатьох селах виникли гуртки послідовників його вчення і способу життя. Останнє десятиріччя життя Сковороди – це вершина творчості письменника. Про це Павло Тичина писав:

"Він свідомо обрав своїм кабінетом цілий світ, при обміркуванні його творів присутні були і небо над головою, журавлі, лелеки, тополі, озера, ліси і тверда земля під ногами, а головне – люди".

Справді, боляче те, що за його життя не надруковано ні жодного твору. Але його поезія, притчі поширювалися на Україні вустами народу. Він написав 30 прозових байок, пізніше склали збілочку "Байки Харківські". Велику славу письменнику принесла збірка ліричних поезій "Сад божественних пісень".

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТ

- 1919 р. – в Україні було відзначено 125-річчя з дня смерті Сковороди.
- 1922 р. – 200-річчя з дня народження.
- 1939 р. – 145-річчя з дня смерті.
- 1942 р. – 220-річчя з дня народження.
- 1944 р. – 150-річчя з дня смерті.
- Ім'ям Сковороди названо село Сковородинівка, Золочівського району на Харківщині; вулиці у Києві, Харкові, Полтаві, Одесі та інших містах; Харківський педагогічний інститут та Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди носять ім'я Сковороди. Іменем філософа названо також Інститут філософії НАН України. Крім того, у 2005 р. на базі Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди було створено Центр Сковородинознавства, очолений д.філол.н. проф. Миколою Корпанюком, який щодвароки проводить Сковородинівські читання.
- 15 вересня 2006 року Національний банк України випустив банкноту номіналом 500 гривень, на аверсі якої зображено Григорія Сковороду